

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

เนื่องจากคำว่าดีเมอร์เรจ (Demurrage) เป็นคำยากที่จะเข้าใจ และไม่แน่นอน บางครั้งทำให้เกิดความสับสนในธุรกิจการขนส่งระหว่างประเทศ ทางธุรกิจพาณิชย์นาวี คำว่า ดีเมอร์เรจ (demurrage) เป็นการชำระเงินเพื่อความล่าช้าที่เกิดขึ้นแก่เรือ ปัจจุบันจึงพยายามที่จะจัดปัญหาความไม่แน่นอนอันนี้ แต่การทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันก็ยากที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ ขึ้นมาใช้กับสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้ ประเทศต่าง ๆ จึงได้พัฒนากฎหมายพาณิชย์นาวีระหว่าง ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักกฎหมายพาณิชย์นาวีทั่วโลก ได้ให้ความสำคัญแก่กฎหมายอังกฤษ มากเนื่องจากอังกฤษเป็นประเทศที่มีการพัฒนากฎหมายพาณิชย์นาวีมาแล้วเป็นเวลานานพอสมควร และศาลต่างประเทศมักจะตีความสัญญาที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ โดยอาศัยหลักพื้นฐานการพัฒนาคำพิพากษาคดีตามกฎหมายอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการนิยามของอนุญาโตตุลาการของ อังกฤษได้กลายมาเป็นมาตรฐานของสัญญาขนส่งจำนวนมาก ขณะเดียวกันกับที่คำว่า "ดีเมอร์เรจ" (Demurrage) ก็เป็นคำที่ใช้กันทั่วไปในวงการขนส่งทั่วโลก ภาษาที่ใช้ในแต่ละประเทศจะเป็น ภาษาของประเทศนั้นเอง แต่มีการนำหลักกฎหมายของต่างประเทศมาใช้ ซึ่งจะทำให้เกิดข้อเสีย เนื่องจากประเทศแต่ละประเทศใช้ระบบกฎหมายที่ต่างกัน ฉะนั้นในประเทศทั่วโลกก็ได้เริ่มที่จะนำ คดีของต่างประเทศมาสรุปเป็นหลักกฎหมายของประเทศตน

คำว่า "ดีเมอร์เรจ" (Demurrage) ความหมายทั่วไปอธิบายได้ว่า เป็นการชำระ เงินที่ผู้เช่าเรือได้ใช้เรือเกินกว่าเวลาที่จำเป็นสำหรับการบรรทุกหรือขนถ่ายสินค้าที่ผู้เช่าเรือได้ ครอบงำเอาไว้ใช้ หรือปฏิบัติการในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนี้ ซึ่งได้กำหนดขึ้นโดยสัญญาหรือโดยกฎหมาย

ด้วยเหตุที่ดีเมอร์เรจมีความสัมพันธ์กับคำว่า "ค่าเสียหายจากการหน่วงเหนี่ยว" (Damages for Detention) อย่างใกล้ชิด เพราะในกรณีที่ไม่ได้กำหนดดีเมอร์เรจหรือกำหนด ดีเมอร์เรจและสิ้นเวลาดีเมอร์เรจแล้ว ความล่าช้าต่อจากนั้นจะถือเป็นความเสียหายอันเกิดจาก

การหน่วงเหนี่ยว หนึ่ง คำว่าดีเมอร์เรจในต่างประเทศจะพบว่าใช้กับการจ้างอื่น ๆ ด้วย นอกเหนือจากการบรรทุกหรือขนถ่ายสินค้า แต่ปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงดีเมอร์เรจจะใช้เฉพาะที่เกี่ยวกับการบรรทุกหรือการขนถ่ายเท่านั้น ปัญหาของดีเมอร์เรจส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นเนื่องจากการคำนวณ เพราะการคำนวณนั้นจะมีผลต่อเวลาที่เกิดดีเมอร์เรจและเงินที่ชำระเป็นค่าดีเมอร์เรจด้วย

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการขนส่งทางทะเล และมีความเกี่ยวข้องกับดีเมอร์เรจที่ว่าดีเมอร์เรจเป็นคำที่ใช้ในสัญญาเช่าเรือรายเที่ยว และด้วยเหตุที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องสัญญาเช่าเรือรายเที่ยว หรือดีเมอร์เรจไว้โดยเฉพาะ เมื่อกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับดีเมอร์เรจเกิดขึ้นกับธุรกิจพาณิชย์ของไทยหรือมีการนำคดีขึ้นสู่ศาล ไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้อง การคำนวณ การชำระค่าดีเมอร์เรจ หรือระยะเวลาในการเรียกร้องดีเมอร์เรจ จึงมีปัญหาว່ว่าจะนำหลักกฎหมายใดมาเป็นหลักในการพิจารณา ปัญหาดังกล่าวนี้มีความสำคัญต่อนักธุรกิจพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับดีเมอร์เรจอย่างมาก ฉะนั้น จึงมีประเด็นที่น่าพิจารณาว่า สถานะทางกฎหมายของค่าดีเมอร์เรจตามกฎหมายไทยนั้นเมื่อมีสถานะทางกฎหมายเป็นเช่นไร และจะนำหลักกฎหมายเรื่องใดมาปรับใช้แก่กรณี รวมทั้งผลของสถานะทางกฎหมายของค่าดีเมอร์เรจด้วย เช่น อายุความการเรียกร้องสิทธิ และหลักกฎหมายของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถรองรับได้โดยปรับกับปัญหาเหล่านี้ได้เพียงพอหรือไม่เพียงใด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาสถานะทางกฎหมายของค่าดีเมอร์เรจ ตามสัญญาเช่าเรือรายเที่ยวมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ประการด้วยกันคือ

ประการแรก เพื่อทำการศึกษหลักและประเพณีปฏิบัติทั่วไปของสัญญาเช่าเรือรายเที่ยวในเรื่องต่าง ๆ โดยเน้นในส่วนที่เกี่ยวกับเลย์ไทม์ (Laytime) ดีเมอร์เรจ (Demurrage) (ซึ่งในวิทยานิพนธ์นี้จะกล่าวถึงเวลาดีเมอร์เรจและเงินค่าดีเมอร์เรจ) เงินรางวัล (Despatch) และ ค่าเสียหายจากการหน่วงเหนี่ยว (Damages for Detention) รวมทั้งศึกษาหลักกฎหมายอัน

เกี่ยวกับสถานะ ผลบังคับ และผลที่เกี่ยวข้องกับค่าดีเมอรัจตามหลักกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะพิจารณาจากกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) เช่น อังกฤษ เป็นต้น ตลอดจนคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ดังจะ ได้กล่าวในบทที่ 3 ต่อไป

ประการที่สอง เพื่อทำการศึกษาและวิเคราะห์หลักกฎหมายในเรื่องเบี้ยปรับ และค่าเสียหายตามหลักกฎหมายไทย ตลอดจนศึกษาผลตามกฎหมายของเบี้ยปรับ และค่าเสียหายของไทย เปรียบเทียบกับหลักในเรื่องค่าดีเมอรัจตามกฎหมายต่างประเทศแล้ววิเคราะห์สถานะและผลทางกฎหมายของค่าดีเมอรัจตามกฎหมายไทย

ประการสุดท้าย เพื่อหาแนวทางและข้อเสนอแนะการนำกฎหมายไทยมาปรับใช้กับค่าดีเมอรัจ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะสัญญาเช่าเรือรายเที่ยว (Voyage Charterparty) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ เลย์ไทม์ (Laytime) ดีเมอรัจ (Demurrage) เงินรางวัล (Despatch) และค่าเสียหายจากการหน่วงเหนี่ยว (Damages for Detention) ตามหลักกฎหมายของต่างประเทศและประเพณีปฏิบัติเกี่ยวกับสัญญาเช่าเรือรายเที่ยว และนำมาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายไทยในเรื่องเบี้ยปรับและค่าเสียหาย ในประเด็นวิเคราะห์เรื่องสถานะทางกฎหมายและผลบังคับตามกฎหมายเท่านั้น รวมทั้งกล่าวถึงลักษณะสัญญาเช่าเรือประเภทต่าง ๆ ตลอดจนแบบของสัญญาเช่าเรือที่ใช้กันเป็นนิจทั่วไปด้วย เพื่อให้ผู้อ่านที่ไม่เคยศึกษาเรื่องนี้มาก่อน ได้เข้าใจถึงลักษณะทั่วไปของสัญญาเช่าเรือต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดพื้นฐานความรู้ในการอ่านเรื่องเฉพาะของสัญญาเหล่านี้ได้ดียิ่งขึ้น

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ด้วยเหตุที่สถานะทางกฎหมายของค่าดีเมอร์ เรจตามสัญญาเช่าเรือรายเที่ยวเป็นประเด็นปัญหาที่ยังเคลือบคลุมอยู่ จึงทำให้ผู้เขียนสนใจและมุ่งศึกษาในประเด็นดังกล่าวและเมื่อได้ศึกษาดูแล้วยิ่งทำให้เกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น จึงพยายามที่ถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นลงในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในทางทฤษฎี หรือภาคปฏิบัติที่ผู้เขียนได้รับการถ่ายทอดจากผู้ทรงคุณวุฒิก็ตาม ฉะนั้น ผู้เขียนจึงมีความคาดหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายประเพณีปฏิบัติต่าง ๆ ของสัญญาเช่าเรือรายเที่ยว โดยเฉพาะในเรื่องเลขี่ใหม่ ดีเมอร์เรจ เงินรางวัล และค่าเสียหายจากการหน่วงเหนี่ยวตลอดจนเข้าใจในแบบมาตรฐานของสัญญาเช่าเรือรายเที่ยวต่าง ๆ ที่ใช้กันทั่วไป และยังสามารถเข้าใจวิธีปฏิบัติต่าง ๆ อันเกี่ยวกับสัญญาเช่าเรือรายเที่ยวอีกด้วย

ประการที่สอง ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และสถานะทางกฎหมายของค่า ดีเมอร์เรจ ตามกฎหมายต่างประเทศ และทราบถึงหลักกฎหมายของไทยในเรื่องเบี้ยปรับและ ค่าเสียหายว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างจากหลักของค่าดีเมอร์เรจอย่างไร รวมถึงผลบังคับทางกฎหมายด้วย

ประการสุดท้าย ทำให้ทราบว่า หากมีกรณีพิพาทในประเด็น หรือเกี่ยวเนื่องจากค่าดีเมอร์เรจขึ้นจะนำหลักกฎหมายใดมาปรับใช้ และกฎหมายของไทยที่มีอยู่ในขณะนั้นมีความเหมาะสมเพียงใดหรือไม่ที่จะนำมาปรับใช้

1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษาในเรื่องนี้จะกระทำโดยวิธีวิจัยเอกสารจากตำรา บทความ เอกสารต่าง ๆ และคำนิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้องทั้งของต่างประเทศ และของไทยในเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เปรียบเทียบ แล้วจึงเสนอแนะแนวทางการนำกฎหมายมาปรับใช้ อันได้จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว นอกจากนี้ยังศึกษาหลักวิธีปฏิบัติที่มีผลจากสัญญาเช่าเรือรายเที่ยว รวมทั้งศึกษาในทางปฏิบัติจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วย